

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

Dětský výchovný ústav, Liběchov, Rumburská 54

Rumburská 54, 277 21 Liběchov

Identifikátor školského zařízení: 600 027 872

Zřizovatel: MŠMT ČR, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 - Malá Strana

Školský úřad Mělník, nám. Míru 30, 276 01 Mělník

Termín konání orientační inspekce: 4. - 6. října 1999

Č. j.	093 216/99 - 5060
Signatura	oc3zt201

HODNOCENÍ KVALITY REEDUKACE A RESOCIALIZACE

Dětský výchovný ústav v Liběchově byl zřízen dnem 1. září 1992 v souladu s § 12 odst. 3 písm. f) zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších úprav. Jeho činnost vymezuje § 23, § 25 a § 26 zákona ČNR č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění pozdějších úprav. Dětský výchovný ústav zajišťuje péči o obtížně vychovatelné chlapce v oblasti výchovné, hmotné a sociální. Dětský výchovný ústav je příspěvkovou organizací.

Školské zařízení sdružuje podle rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č. j. 14 586/99-21 ze dne 16. února 1999 základní školu (kapacita 36 žáků), zvláštní školu (kapacita 30 žáků), dětský výchovný ústav (kapacita 54 žáci) a školní jídelnu (kapacita 60 jídel). Odloučeným pracovištěm je budova internátu, která je užívána na základě nájemní smlouvy. V březnu roku 2001 skončí platnost smlouvy a budova bude předána restituentovi.

Uvedené kapacity jednotlivých součástí spolu vzájemně nekorespondují - součet kapacit základní a zvláštní školy je vyšší než kapacita dětského výchovného ústavu.

Reedukační a resocializační program

Reedukační a resocializační program dětského výchovného ústavu (dále jen ústavu) vychází z tezí uvedených v dokumentu „Úkoly pedagogických pracovníků DVÚ Liběchov ve školním roce 1999/2000“ (dále jen roční plán). Tyto teze vymezují základní filozofii výchovně-vzdělávacího procesu:

- klást důraz na utváření morálně-volních vlastností, nových sociálních návyků s důsledným uplatňováním individuálního přístupu,
- věnovat zvláštní pozornost svěřencům romského etnika s přihlédnutím k jejich specifice, potlačovat motivy rasové nesnášenlivosti,
- vést svěřence ke vztahu k manuální práci a k zodpovědnosti za výsledky své práce,
- formovat vztah svěřenců ke kulturním hodnotám, dbát na kulturní chování,
- rozvíjet lásku k vlasti a pocit národní hrdosti,
- potlačovat negativní projevy chování,
- věnovat zvýšenou pozornost prevenci útěků,
- učit svěřence využívat volný čas,
- plnit minimální preventivní program „DVÚ bez drog“,
- dbát na hospodárnost využívání svěřených finančních prostředků,
- seznamovat se s rodinným prostředím svěřenců,
- věnovat pozornost dodržování předpisů v oblasti bezpečnosti práce, předcházet úrazům a ničení majetku.

Prostředky k dosažení výše uvedených jednotlivých cílů nejsou v dokumentu uvedeny.

Dalším šetřením bylo zjištěno, že v aplikovaném systému reedukační a resocializační péče je kladen důraz na režimovou terapii doplněnou pracovními činnostmi. Pozornost je také věnována relaxačním aktivitám. Ve spojení s hodnotícím systémem je tak užíván výchovně-vzdělávací program, který není sice jednoznačně deklarován ani systematicky rozvíjen, ale základní aplikované postupy jsou v souladu s charakterem školského zařízení.

Adaptační fáze po příchodu svěřence do ústavu není systematicky sledována a

vyhodnocována. Byly zaznamenány pouze sporadické zmínky o sledování této fáze v osobní dokumentaci svěřenců, v zápisech z porad a pod.

Nedílnou součástí výchovného a převýchovného procesu je hodnotící systém. Jeho pravidla jsou jasná, svěřenci i vychovatelé akceptovaná. Důsledným uplatňováním hodnotícího systému jsou dány předpoklady pro rozvoj osobnosti svěřenců v oblasti sebehodnocení.

Vztah k soukromému vlastnictví a jeho rozvoj je naplňován především využíváním hodnotícího systému (nošení vlastního ošacení, hra na vlastní hudební nástroje a pod.). V rámci zjišťování způsobu nakládání svěřenců s kapesným bylo zjištěno, že svěřenci v souladu s vnitřním řádem zařízení nahrazují úmyslně způsobenou škodu do výše vyšší než jeden měsíční příjem. Uvedená skutečnost je v rozporu s § 16 odst. 2 písm. d) vyhlášky MŠ ČSR č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, který ukládá povinnost svěřenci uhradit ze svých příjmů škodu, kterou z nedbalosti způsobí, a to až do výše jednoho měsíčního příjmu.

Samospráva svěřenců nebyla v době inspekční činnosti využívána. Tím je omezeno právo svěřenců volit a být volen do samosprávných orgánů zařízení, které je vymezeno v § 16 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 64/1981 Sb.

Systematická práce s rodinami svěřenců není předmětem a cílem aplikovaného výchovně-vzdělávacího programu. V ročním plánu je uvedena pouze jako jeden z úkolů pedagogických pracovníků povinnost seznamovat se ve spolupráci se sociální pracovníci s rodinným prostředím dítěte.

Rozvoj talentu a nadání svěřenců je zajišťován formou kroužků, které se konají v rámci výchovné činnosti vychovatelů. V době konání inspekce byla zahajována činnost následujících zájmových kroužků: technického, vaření, rukodělného, intarsií, hudebního, střeleckého a sportovních.

Aplikovaný reedukační resocializační program je hodnocen jako dobrý.

Podmínky pro reedukační a resocializační činnost

Výchovnou činnost zajišťuje vedoucí vychovatel (zástupce ředitele) a devět vychovatelů. Odborné a pedagogické způsobilosti dosahují tři z nich (vedoucí vychovatel a dva vychovatelé). Pět vychovatelů má střední pedagogické vzdělání bez doplňujícího studia speciální pedagogiky, jeden z vychovatelů je absolventem fakulty tělesné výchovy a sportu, jeden vychovatel má střední odborné vzdělání. Z celkového počtu deseti výchovných pracovníků jsou čtyři ženy. Poměr mužů a žen zajišťujících výchovně-vzdělávací proces lze označit jako vyvážený.

Někteří vychovatelé se zúčastnili dalšího vzdělávání pořádaného akreditovanými pracovišti:

- sociálně-psychologický výcvik pro pracovníky školských zařízení zajišťující výkon ústavní a ochranné výchovy v rozsahu 100 hodin (dva vychovatelé),
- komunitní výcvik ve skupinové terapii v rozsahu 500 hodin (jedna vychovatelka),
- základní a nadstavbový seminář „Prevence drogových závislostí“ (jedna vychovatelka),
- obor psychologie na Univerzitě volného času v Praze (jedna vychovatelka).

V rámci resocializační činnosti jsou využíváni neformálním způsobem i nepedagogičtí pracovníci (sociální pracovníci, švadlena, údržbář a pod.).

Ústav nedisponuje dostatečným množstvím vybavených prostor vhodných k realizaci výchovného programu - prostorové podmínky a jejich vybavení lze označit jako nevyhovující. Užívané prostory nevyhovují psychohygienickým požadavkům - není zajištěna intimita prostředí, estetika místností je na velmi nízké úrovni. Zásada výchovy prostředím není naplňována. Ložnice svěřenců jsou velké a neútlivé. Pro jednu výchovnou skupinu slouží jedna ložnice, což vzhledem k zajištění soukromí a vytvoření podmínek eliminujících negativní jevy je hodnoceno jako nevyhovující.

Struktura denního režimu svou skladbou a rozvržením činností v průběhu dne resp. týdne koresponduje s psychohygienickými požadavky vzhledem k věku a postižení svěřenců.

Materiální zajištění pro sportovní a relaxační činnost je dostatečné (sportovní nářadí, tábornické vybavení, hudební nástroje a pod.).

Personální podmínky jsou hodnoceny vzhledem k nízké odborné a pedagogické způsobilosti vychovatelů jako ještě vyhovující, prostorové podmínky jako nevyhovující, materiální zajištění výchovného procesu je dobré. Psychohygienické podmínky negativně ovlivňují nevyhovující prostorové uspořádání - jsou hodnoceny celkově jako ještě vyhovující.

Organizace, formy a metody reedukace a resocializace

Vnitřní řád ústavu je srozumitelný a akceptovaný svěřenci i pedagogickými pracovníky.

Spolupráce mezi vychovateli a učiteli je na dobré úrovni, denně dochází k neformálním konzultacím, jednou týdně se všichni účastní společného hodnocení svěřenců. Na základě pozorování lze společné působení vychovatelů a učitelů označit jako kontinuální a kooperativní.

Sociální pracovnice se účastní porad vychovatelů. Zná velmi dobře osobní, rodinnou a sociální anamnézu svěřenců, její činnost pozitivním způsobem ovlivňuje reedukační proces, a to především v sociální oblasti.

V rámci inspekční činnosti bylo provedeno pozorování výchovných činností hospitačního charakteru při přípravě na vyučování, režimových činnostech, odpoledním a večerním zaměstnáním a při týdenním společném hodnocení. Na základě těchto pozorování lze konstatovat, že rozvoj osobnosti svěřenců probíhá v závislosti na erudici jednotlivých vychovatelů, jejich osobnostního přístupu a životních zkušeností.

Reedukační a resocializační cíle jsou sledovány jen nahodile, bez systematického působení na svěřence v rámci jasných pravidel. Používané metody a formy práce byly standardní, odpovídaly většinou činnosti a tématu. Ne vždy vychovatelé využívali individuálního přístupu ke svěřencům, mnohdy probíhaly činnosti nediferencovaně vzhledem k jejich schopnostem a možnostem. Jako nevhodné se jeví oslovování svěřenců příjmením.

Některé činnosti (především při přípravě na vyučování) nebyly metodicky správně vedeny, čas nebyl využíván efektivně především vzhledem k nízkému počtu svěřenců ve skupinách.

Interakce a komunikace mezi svěřenci navzájem odpovídala věku. Psychosociální klima ve výchovných skupinách bylo standardní. Reflexi a sebereflexi svěřenců nebyla věnována dostatečná pozornost. Při týdenním hodnocení nebyl dán dostatečný prostor pro vyjádření pocitů, názorů a připomínek svěřenců. Používání psychorelaxačních a psychoterapeutických technik nebylo v době inspekce zaznamenáno.

Podíl represe při výchovném působení byl zaznamenán jako vyvážený s prvky pozitivní motivace. Dočasné vylučování svěřenců z kolektivu není v ústavu používáno.

Uvedená oblast je hodnocena jako dobrá.

Další aktivity, které významně ovlivňují reedukační a resocializační činnost školského zařízení

Svěřenci ústavu se účastní kulturních a sportovních soutěží pořádaných výchovnými ústavu. Účast na těchto aktivitách je součástí aplikovaného hodnotícího systému.

V průběhu letních prázdnin je pro svěřence pořádán zátěžový program „Robinsonův ostrov“, jehož základním cílem je rozvoj osobnosti svěřenců v oblasti sebedůvěry a sebehodnocení, dále pak působení na jejich hodnotové orientace, osobní postoje a přesvědčení. Tato aktivita je pořádána v rámci *Projektů ke snižování frekvence výskytu společensky nežádoucích jevů se zaměřením na protidrogovou prevenci*. Uvedené aktivity se účastní svěřenci, kteří neodjíždějí v době prázdnin k zákonným zástupcům.

Vedení ústavu spolupracuje v rámci zajištění péče o svěřence s pracovníky oddělení péče o děti referátu sociálních věcí a zdravotnictví okresních úřadů místně příslušných trvalému bydlišti svěřenců, dále s okresními soudy, s Policií ČR. Jako velmi dobrou hodnotí ředitel ústavu spolupráci se školským úřadem a s Obcí Liběchov.

Oblast je hodnocena jako velmi dobrá.

Výsledky reedukace a resocializace

V roce 1998 došlo v ústavu k 36 útěkům svěřenců ze zařízení, v letošním roce k 21 útěku. Na základě studia dostupné dokumentace (denní záznamy, záznamy z pedagogických rad a pod.) je zřejmé, že pracovníci věnují tomuto negativnímu jevu pozornost a snaží se pedagogickými prostředky útěky omezit.

Individuální výchovné plány svěřenců, které vychovatelé vypracovávají, obsahují většinou pouze charakteristiku, občas se objevující plány reedukační činnosti nejsou vyhodnocovány. Nelze je proto považovat za funkční součást výchovně-vzdělávacího procesu, která by dokladovala úspěšnost či neúspěšnost výchovných záměrů a naplňování cílů.

Prostřednictvím osobní dokumentace svěřenců lze dokladovat určité pozitivní změny v hierarchii hodnot některých svěřenců a postupné upevňování návyků především v oblasti hygieny a pracovních činností.

Negativní a sociálně-patologické jevy se v ústavu vyskytují. V rámci výchovně-vzdělávacího procesu se pracovníci snaží o jejich prevenci formou zajištění volnočasových aktivit a vytvářením prostředí důvěry a tolerance. Případný výskyt je diskutován na poradách, jsou určovány metody k jejich odstranění.

Katamnestické sledování svěřenců po jejich odchodu z ústavu je prováděno, pracovníci v průběhu řízených rozhovorů prokázali znalost současných poměrů bývalých svěřenců.

Úroveň výsledků reedukace a resocializace je hodnocena jako dobrá.

Celkové hodnocení kvality reedukace a resocializace

Reedukační a resocializační program ústavu není sice jednoznačně deklarován, na základě výše uvedených zjištění je jeho kvalita hodnocena jako dobrá s tím, že pozitivní a negativní skutečnosti jsou zhruba v rovnováze.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Zvláštní škola

Týdenní hodinová dotace jednotlivých předmětů odpovídá učebnímu plánu *Vzdělávacího programu zvláštní školy, který schválilo MŠMT ČR pod č. j. 22 980/97-22 dne 20. 6. 1997*. Kontinuita je zaručována vypracováním časově-tematických plánů, které jsou vedením sledovány. Jasně výukové cíle byly stanoveny s ohledem na věk a individuální zvláštnosti, jsou přizpůsobovány aktuálnímu složení žáků. Příprave a plánování výuky je učiteli věnována dostatečná pozornost, má velmi dobrou úroveň.

Většina shlédnutých hodin byla odučena pedagogy bez požadovaného speciálně-pedagogického odborného vzdělání. Výuka českého jazyka a tělesné výchovy je zabezpečena učitelkou s aprobací ruský jazyk - tělesná výchova, pracovní vyučování a doplňková hodina je vyučována učitelem se středoškolským pedagogickým vzděláním, učitel dějepisu vystudoval vysokou zemědělskou školu a vyšší pedagogickou školu, absolvoval rozšiřující studium psychopedie.

Prostředí učeben je na velmi dobré estetické úrovni, je podnětné, účelně vybavené. Školní nábytek odpovídá antropometrickým požadavkům. Ve všech hodinách byl zaznamenán vstřícný a laskavý přístup k žákům. Při výuce byly používány schválené učebnice, didaktická technika byla využita pouze v jedné hodině. Celkově jsou podmínky výuky hodnoceny jako průměrné.

Všechny hodiny byly dobře připraveny. Ve výuce byl uplatňován individuální přístup, žáci se specifickými vzdělávacími potřebami byli zohledňováni. Nízkými počty žáků ve třídě jsou pro diferencovaný přístup vytvářeny vhodné podmínky.

V jednotlivých hodinách převládalo opakování látky, procvičení a upevnění učiva byl věnován dostatek času. Běžně byla zařazována samostatná ročníková práce. Organizace, metody a formy práce jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Učitelé vhodně využívali motivační metody, které měly povzbuzující charakter. V průběhu výuky byla snaha o aktualizaci učiva. Ve sledovaných hodinách byla zařazována průběžná kontrola a hodnocení, žákům byla poskytována zpětná vazba. Hodnocení bylo zaměřeno převážně pozitivně. Ne vždy bylo ale hodnocení výkonu svěřenců prováděno v závěru hodiny. Zkoušení a opakování mělo návaznost na probírané učivo, učitelé si ověřili, zda žáci zadané úkoly pochopili, při řešení úkolů jim byla poskytována pomoc a rada. Kladem je využití práce s chybou. Oblast motivace a hodnocení je hodnocena velmi dobře.

Všichni žáci jsou při příchodu do zařízení prokazatelně seznámeni se svými právy a povinnostmi, znají pravidla bodového hodnocení. V kontrolovaných hodinách žáci dohodnutá pravidla akceptovali a respektovali. Vyučující se svým působením snažili pozitivně ovlivňovat psychosociální podmínky výuky. Interakce a komunikace je hodnocena velmi dobře.

Ve sledovaných hodinách byla příprava a plánování výuky hodnocena velmi dobře, podmínky výuky jsou průměrné, organizace, metody a formy práce, motivace a hodnocení a oblast interakce a komunikace jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Celkově hodnotí ČŠI kvalitu vzdělávání ve zvláštní škole jako velmi dobrou.

Základní škola

Časová dotace ve sledovaných předmětech odpovídá schválenému učebnímu plánu zvoleného vzdělávacího programu *Základní škola č. j. 16 847/96-2*. Kontinuita výuky předmětů mezi jednotlivými ročníky je zabezpečena tím, že jsou spojováni do tříd vždy žáci dvou postupných ročníků (6. a 7., 8. a 9. ročník), vypracováváním časově-tematických plánů, zajištěním výuky jednotlivých předmětů v ročnících stejným učitelem. Plánování a příprava výuky vychází ze schváleného učebnímu plánu. Stanovené výukové cíle odpovídají aktuálnímu složení žáků ve třídě.

Učitelé jsou s materiály o nově zařazených svěřencích seznamováni vždy při jejich příchodu do zařízení. Pravidelně jedenkrát do měsíce je zajišťována spolupráce učitelů a vychovatelů formou tak zvané metodické trojky - třídní učitel a dva vychovatelé. Z těchto jednání jsou pořizovány písemné záznamy. Plánování a příprava výuky je hodnocena velmi dobře.

Personální zajištění výuky je velmi dobré. Z celkového počtu vyučovacích hodin bylo 75% odučeno pedagogy s úplnou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Učební prostředí je podnětné a estetické, prostory tříd odpovídají psychohygienickým zásadám. Velice pěkně působí květinové koutky, o které žáci pečují. Na stěnách byly pověšeny nástěnné obrazy související s probíraným učivem. V hodinách žáci pracovali s mapou, atlasy, kalkulátory, nástěnnými obrazy. Vybavení učebnicemi, pracovními sešity a dalšími pomůckami je na dobré úrovni. Učitelé dbali na správné držení těla při psaní. Celkově jsou podmínky výuky hodnoceny jako velmi dobré.

Zvolené formy a metody výuky odpovídaly věku žáků. Střídala se samostatná a frontální práce, zaznamenána byla i práce ve skupině. Poměrně často bylo užíváno manipulace s předměty. Organizace hodin odpovídá systému práce se dvěma odděleními ve třídě. Výukové cíle byly jednoznačně stanoveny, bylo jich vždy dosaženo. Dostatečný prostor byl věnován procvičování učiva. Promyšlené bylo rozvržení času mezi jednotlivé ročníky a jeho efektivní využití. Učitelé převážně respektovali osobní tempo žáků, byla uplatňována individuální péče.

Ve sledované výuce bylo často využíváno bezprostřední zpětné vazby, veškerá samostatná práce žáků byla opravena a zhodnocena. Byl vytvářen prostor i pro samostatné aktivní učení. Organizace, metody a formy výuky jsou hodnoceny velmi dobře.

Úvodní motivaci byl věnován většinou malý časový prostor. Výuka probíhala v klidné a vstřícné atmosféře. Učitelé byli trpěliví, ale přiměřeně nároční. Motivačně působilo pozitivně laděné průběžné slovní hodnocení individuálních výkonů, zvláště v hodině přírodopisu. Zřídka byly děti vedeny k sebehodnocení a hodnocení výkonu spolužáků. Učitelé si ověřovali, zda si žáci dostatečně poznatky osvojili. Motivace a hodnocení je na dobré úrovni.

Organizace výuky vedla žáky k dodržování dohodnutých pravidel. Chování žáků bylo kultivované, nevybočovalo z pravidel školního řádu. Interakce učitel - žák měla pozitivní charakter, negativní projevy žáků nebyly během vyučování zaznamenány. V hodinách byla respektována osobnost žáka. V rozvoji komunikativních dovedností žáků jsou rezervy. Občas verbální projevy učitelů vykazovaly drobné jazykové nedostatky. Úroveň spolupráce a komunikace mezi žáky navzájem a mezi žáky a pedagogy měla průměrnou úroveň.

Plánování a příprava výuky sledovaných předmětů je v souladu s učebními dokumenty, jejich úroveň je velmi dobrá. Podmínky, organizace, formy a metody výuky jsou hodnoceny též velmi dobře. Motivace a způsob hodnocení žáků ve vyučovacím procesu a úroveň spolupráce a komunikace mají průměrnou úroveň. Celkově je výuka hodnocena jako velmi dobrá.

Hodnocení kvality vzdělávání

Při orientační inspekci byla ČŠI sledována výuka ve třídách zvláště i základní školy výchovného zařízení. Byly sledovány hodiny českého jazyka, dějepisu, tělesné výchovy, pracovního vyučování, doplňkových hodin, matematiky, zeměpisu, chemie a přírodopisu. Hodnocení zahrnuje všechny výše sledované jevy. Celkově lze kvalitu vzdělávání ve sledovaných předmětech hodnotit jako velmi dobrou.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepční záměry ředitele ústavu byly předmětem řízeného rozhovoru. V materiální oblasti je prioritou ředitele zajištění výstavby nového internátu, s jehož dokončením se počítá v březnu roku 2001. V době konání inspekce probíhalo výběrové řízení na dodavatele stavby. Finanční zajištění v hodnotě 45 miliónů korun bylo přislíbeno zřizovatelem v dopisu ze dne 2. listopadu 1998 č. j. 26 649/98-40, a to v rámci programu „Náhrada restituovaných objektů regionálního školství“.

Dalšími stanovenými dlouhodobými úkoly v oblasti materiálně-technického zajištění provozu je zabezpečení programu „Robinsonův ostrov“ (viz výše), dále péče o hlavní budovu (střecha, fasáda, generální rekonstrukce elektroinstalace), materiální vybavení pro realizaci volnočasových a zájmových aktivit a prodej čtyř rodinných domků, které jsou v současné době v majetku ústavu.

Vzhledem k vysokému počtu zaměstnanců starší věkové kategorie včetně důchodců je základním cílem v personální oblasti zajistit pedagogické pracovníky s odpovídající pedagogickou a odbornou způsobilostí.

Dalšími výhledovými cíli ředitele v oblasti organizační a výchovně-vzdělávací je zajištění provozu jako koedukovaného zařízení s důrazem na rodinnou terapii a psychoterapii.

Dlouhodobé cíle jsou ředitelem jasně stanoveny, vzhledem k činnosti ústavu se jeví jako reálné a odpovídající charakteru školského zařízení. Zaměstnanci jsou s uvedenými záměry seznámeni, což vyplynulo z řízených rozhovorů.

Roční plán, který byl projednán na pedagogické radě dne 6. září 1999, reaguje na aktuální potřeby ústavu a vymezuje základní úkoly pro školní rok (organizace školy a domova, zájmové kroužky, další úkoly pedagogických pracovníků, plán sportovních akcí, celoroční akce, plán porad a pod.).

Součástí plánovacího procesu jsou čtrnáctidenní plány činnosti výchovných skupin. Instrukce č. 29 MŠ ČSR ze dne 31. července 1981 č. j. 20 926/81-20, kterou se stanoví podrobnosti o organizaci školských zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, sice stanoví v čl. 6 odst. 1 písm. c) vedení *týdenních* programů výchovné práce jednotlivých skupin, v aplikovaném systému plánování činnosti ústavu lze tuto odlišnost z pohledu ČŠI akceptovat.

Výše uvedené plány činnosti výchovných skupin mají standardně určeny časové dotace na režimové prvky (příprava na vyučování, pracovní činnosti a pod.), odpolední a večerní činnost je plánována vychovateli společně se svěřenci. Jejich rozbořením a porovnáním s knihou činnosti lze konstatovat, že je zabezpečena určitá kontinuita výchovného působení jednotlivých vychovatelů a je věnována dostatečná pozornost relaxačním, sportovním i výchovným aktivitám.

Individuální plány svěřenců nejsou vypracovávány s odbornou erudicí (viz výše).

Systém plánů na úseku vzdělávacím byl hodnocen v předcházející kapitole.

Výroční zpráva o činnosti DVÚ ve školním roce 1998/1999 a výroční zpráva o hospodaření jako součást plánovacího systému ve smyslu sebeevaluace má nízkou vypovídající hodnotu. Obsahuje sice základní informace korespondující s ustanovením § 17e odst. 2 a odst. 3 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., není však uvedeno hodnocení uplynulého období. Vzhledem ke skutečnosti, že vedením ústavu nebyl předložen doklad o snaze analyzovat dosažené výsledky kromě zmínky v záznamech z pedagogických porad (hodnocení výchovné práce), nelze systém plánování hodnotit jako systematický a koncepční.

Kvalita, rozsah a účelnost plánování je vzhledem k výše uvedeným skutečnostem hodnocena jako dobrá.

Organizování

Organizační řád ústavu byl projednán s pracovníky dne 2. září 1996. Obsahuje vymezení oblastí činností jednotlivých pracovních funkcí, určuje pracovníky zastupující ředitele v době jeho nepřítomnosti a jmenuje poradní orgány ředitele. Organizační řád se dále zabývá pravidly při přijímání zaměstnanců a povinnostmi pracovníků. Je jasně vymezeno organizační schéma.

Organizační struktura umožňuje účinné řízení ústavu. Vnitřní informační systém je založen především na denním neformálním styku. Závažné informace jsou předávány na pravidelných poradách. Informovanost zákonných zástupců je zajišťována sociální pracovníci. ze studia osobní dokumentace svěřenců vyplývá, že zákonným zástupcům jsou sdělovány důležité okolnosti a změny v průběhu pobytu svěřenců v ústavu. Ochrana osobních dat je zajištěna - jsou dostatečně zabezpečeny před přístupem nepovolaných osob.

V rámci orientační inspekce bylo kontrolováno vedení následující dokumentace, která je vedena v letošním školním roce:

- *školní řád* (řád školy) není sice členěn podle ustanovení § 15 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších úprav, zabývá se však všemi stanovenými oblastmi, obsahuje rovněž ustanovení o právech žáků,
- *záznamy pedagogických rad* neobsahují zápisy o kontrole usnesení, nejsou vždy opatřeny podpisy přítomných pracovníků,
- *kniha úrazů* je vedena,
- *personální dokumentace* obsahuje náležitosti vymezené čl. 3 odst. 1 písm. a) pracovního řádu pro zaměstnance škol a školských zařízení, které vydalo MŠMT ČR dne 15. dubna 1996 pod č. j. 16 969/96-42,
- *evidence žáků* je vedena,
- *třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy* jsou vedeny; při jejich namátkové kontrole bylo zjištěno že jeden z žáků byl přeřazen do zvláštní školy ze školy základní z rozhodnutí pedagogické rady - tato skutečnost odporuje ustanovení § 3 odst. 2 písm. d) zákona ČNR č. 564/1990 Sb., podle něhož o zařazení žáka do zvláštní školy rozhoduje ředitel školy,
- *rozvrh hodin* je veden,
- *kniha činnosti* (deník výchovné činnosti) je prokazatelným dokladem o činnosti ve výchovných skupinách,
- *kniha hlášení* (denní záznam) je vedena,

- *vnitřní řád* obsahuje podrobnosti o organizaci výchovně-vzdělávací práce a práva a povinnosti mládeže a jejich zákonných zástupců ve smyslu ustanovení § 14 odst. 3 vyhlášky MŠ ČSR č. 64/1981 Sb., některé pasáže však neodpovídají zjištěné skutečnosti (např. žákovská samospráva, služby u vchodu a pod.),
- *roční plán* - viz výše,
- *týdenní plány* - viz výše,
- *jednací protokol* je veden zvlášť jako kniha došlé pošty a kniha odeslané pošty, namátkovou kontrolou bylo zjištěno, že některé došlé dokumenty v osobních spisech svěřenců nejsou opatřeny číslem jednacím; interní dokumenty nejsou opatřovány číslem jednacím vůbec,
- *kronika* je vedena,
- *knihy úředních návštěv, knihy návštěv* - nejsou vedeny, což je v rozporu s ustanovením čl. 6 odst. 1 písm. i) a j) instrukce MŠ ČSR č. 29 ze dne 31. července 1981,
- *organizační řád* - viz výše.

Vedení ústavu dbá vhodným způsobem o prezentaci školského zařízení na veřejnosti (brigády v obci, výstava výrobků svěřenců, články v regionálním tisku a pod.).

Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školského zařízení a informačních systémů je hodnocena jako velmi dobrá.

Vedení a motivování pracovníků

Vedení ústavu pravidelně sleduje a vyhodnocuje kvalitu práce pedagogických pracovníků. Kritéria pro hodnocení pracovníků jsou známa. Je preferován individuální přístup k žákům a svěřencům, způsob komunikace a citlivé řešení konfliktních situací. V oblasti dalšího vzdělávání je vítána a podporována iniciativa jednotlivých učitelů a vychovatelů. V současné době je příznivější situace v této oblasti u vychovatelů, nepříliš vyhovující situaci pedagogických pracovníků - učitelů ovlivňují aktuální podmínky (vyšší věkový průměr, zástup za dlouhodobou nemoc). Jsou oceňovány další aktivity nad rámec povinností - vedení kroužků, obstarávání materiálů a pod. Vedením zařízení jsou pro uplatňování tvořivosti a iniciativy pracovníků vytvářeny dobré podmínky.

Pravidelné hodnocení je prováděno dvakrát do roka na pedagogických radách. V rámci dlouholeté spolupráce výchovných ústavů vedoucí pracovníci vyhodnocují získané poznatky a zkušenosti.

Vedení a motivování pracovníků má dobrou úroveň.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní a hospitační činnost je prováděna podle zpracované neveřejné přílohy ročního plánu činnosti a s ohledem na fakt denního kontaktu vedoucích pracovníků s děním v ústavu. Vychází z analýzy výsledků kontrol, postihuje všechny oblasti.

Ředitel delegoval některé kontrolní kompetence na další pracovníky - zástupce ředitele (vedoucího vychovatele), třídní učitele, vychovatele, hospodářku, vedoucí kuchařku.

V oblasti výuky a mimoškolní činnosti je postupováno diferencovaně, je patrná snaha věnovat se méně zkušeným pracovníkům. Časový harmonogram je naplňován.

Hospitace ve škole realizuje pouze ředitel. V minulém roce sledoval v průměru u každého učitele šest hodin, pro letošní rok plánuje celkem 43 hospitace.

Při inspekční hospitaci dovedl ředitel ve vyučovací hodině dobře rozpoznat nedostatky, konkrétně je pojmenovat. Výraznější pozornost je třeba věnovat pestrosti metod, využívání moderních pomůcek a také faktu osobního příkladu pedagogického pracovníka (mluva, vzor v jednání). Plnění osnov sleduje vedení při hospitacích, kontroluje písemné práce žáků a soulad časově-tematických plánů se záznamy v třídních knihách.

Kontrola a hodnocení žáků zvláštní školy probíhá v intencích § 11 vyhlášky MŠMT ČR č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách, žáci základní školy jsou hodnoceni v souladu s § 10 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole.

Kontrola dokumentace je prováděná průběžně. Zjištěné administrativní nedostatky svědčí o jisté formálnosti kontrol.

Kvalitu práce vychovatelů sleduje zástupce ředitele. Jako vedoucí vychovatel je s nimi prakticky v denním kontaktu. Kromě toho pro letošní rok plánuje 35 hospitací. Výsledky kontrol jsou prokazatelně projednávány s pracovníky, na základě zjištěných nedostatků jsou přijímána opatření k nápravě.

Hodnocení pracovníků probíhá na základě stanovených, motivujících a všem známých kritérií, nenárokové složky platu jsou dostatečně diferencovány.

Práce provozních zaměstnanců je sledována průběžně. Stav všech prostor s výjimkou izolací (čistota, pořádek, estetika) svědčí o dobré práci a funkčnosti kontrol.

Systém a plán kontrol je stanoven, jsou stanoveny kompetence kontrolní činnosti. Kontroly vycházejí z analýz, opatření jsou sledována a vyhodnocována. Pracovníci znají kritéria hodnocení, je využíváno pravidelně a cílevědomě hodnocení žáků. Kritéria hodnocení jsou využita k motivaci. Jisté nedostatky byly shledány v kontrole osobní dokumentace svěřenců, třídních knih, třídních výkazů, knihy docházky. Celkově hodnotí ČŠI kontrolní systém jako dobrý.

Hodnocení kvality řízení

V rámci orientační inspekce byla hodnocena kvalita řízení v oblasti plánování, organizování, dále systém, rozsah a efektivnost vedení a motivování pracovníků a kontrolních mechanismů. Na základě výše uvedených poznatků je řízení hodnoceno jako dobré.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Kapacita zařízení	44
Evidenční stav	20
Počet výchovných skupin	4
Počet svěřenců fyzicky přítomných na zařízení	13
Počet svěřenců dočasně umístěných ve zdravotnickém zařízení	1
Počet svěřenců na útěku	2
Počet svěřenců ve vazbě	2
Počet svěřenců podmíněčně propuštěných	2
Počet svěřenců s nařízenou ústavní výchovou	15
Počet svěřenců s uloženou ochrannou výchovou	1
Počet svěřenců umístěných na předběžné opatření	4
Počet svěřenců v péči neurologa	-
Počet svěřenců v péči DPA, DPL	1

Výchovná skupina	Počet svěřenců	ZŠ	ZvŠ	Žáci SOU	Žáci SOŠ	Sourozenci
1.	4	-	4	-	-	-
2.	4	-	4	-	-	-
3.	3	3	-	-	-	-
4.	5	5	-	-	-	-
Celkem	16	8	8	-	-	-

Evidenční stav ke dni:

30. 6. 1997	56 svěřenců
30. 6. 1998	46 svěřenců
30. 6. 1999	40 svěřenců

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- zřizovací listina ze dne 26. června 1992 včetně dodatku č. j. 27.076/94 - 60 ze dne 9. prosince 1994
- rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č. j. 14 586/99-21 ze dne 14. září 1998
- jmenovací dekret ředitele č. j. 19.382/93 - 27 ze dne 8. července 1993
- výroční zpráva o činnosti DVÚ ve školním roce 1998/99 ze dne 6. září 1999
- výroční zpráva o hospodaření DVÚ za rok 1998
- organizační řád ze dne 2. září 1996
- úkoly pedagogických pracovníků DVÚ Liběchov ve školním roce 1999/2000
- školní řád ze dne 31. srpna 1998
- vnitřní řád ze dne 2. září 1996
- záznamy z pedagogických rad
- kniha úrazů
- personální dokumentace
- evidence žáků
- tematické plány učitelů
- třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy
- osobní dokumentace žáků
- hospitační záznamníky ředitele školy a ČŠI
- rozvrh hodin
- kniha hlášení
- kniha činnosti
- plány činnosti výchovných skupin
- jednací protokol
- kronika
- osobní spisy svěřenců

ZÁVĚR

Výrazná pozitiva

- aplikovaný reedukační a resocializační program je vyváženě zaměřen na režimovou terapii, pracovní a relaxační činnosti,
- hodnotící systém je jasně a přehledně deklarován a akceptován svěřenci i pracovníky, prvky represe a odměňování jsou v rovnováze,
- sociální pracovnice zajišťuje kvalitní péči o svěřence v sociální oblasti,
- ústav věnuje dostatečnou pozornost vytváření nabídky zájmových a volnočasových aktivit k rozvoji zájmů svěřenců a jejich materiálnímu zabezpečení,
- vnitřní řád stanoví jasná pravidla organizace výchovně-vzdělávacího procesu,

- poměr mužů a žen zajišťujících výchovnou práci je vyvážený a vytváří předpoklady pro zajištění modelů chování obou pohlaví,
- vedení ústavu zabezpečuje řadu dalších aktivit pozitivně ovlivňujících výchovně-vzdělávací proces,
- pracovníci se snaží o prevenci negativních a sociálně-patologických jevů,
- vedení ústavu má jasně stanoveny dlouhodobé cíle,
- organizační struktura ústavu vymezuje kompetence jednotlivých pracovníků,
- kvalita výuky je na dobré úrovni,
- estetika a čistota prostředí tříd částečně nahrazuje nedostatky shledané v prostředí internátu.

Výrazná negativa

- chybí jasně deklarovaný reedukační a resocializační program s vymezením prostředků k dosažení výchovných cílů, který by zajišťoval kontinuitu pedagogického působení,
- není prokazatelným způsobem sledována adaptační fáze svěřenců,
- samosprávné orgány svěřenců nejsou využívány,
- práce s rodinami svěřenců není v aplikovaném systému reedukační činnosti věnována dostatečná pozornost,
- nedostatek vhodných prostor pro realizaci výchovně-vzdělávacích cílů,
- určité nedostatky a nejednotnost v činnosti vychovatelů,
- nízká odborná a pedagogická způsobilost vychovatelů,
- není dokladována analýza stanovených cílů v rámci pedagogického působení,
- ve vedení dokumentace ústavu byly zaznamenány nedostatky,
- sporadické využívání didaktické techniky při výuce.

Kvalita reedukace a resocializace je celkově hodnocena jako dobrá. Úroveň kvality vzdělávání je hodnocena velmi dobře. V oblasti řízení jsou pozitivní a negativní zjištění zhruba v rovnováze, celkově je kvalita řízení hodnocena jako dobrá.

Činnost dětského výchovného ústavu je na základě zjištěných skutečností hodnocena jako dobrá.

Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem ke schváleným učebním dokumentům byla v době konání inspekce výrazně ovlivněna nízkým počtem svěřenců v evidenčním stavu, resp. svěřenců fyzicky přítomných. V uvedeném období byla činnost ústavu hodnocena jako neefektivní s tím, že existuje předpoklad navýšení evidenčního stavu svěřenců v průběhu školního roku.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Olga Talášková	Talášková v. r.
Člen týmu	Mgr. Jiřina Veselá	Veselá v. r.

V Náchodě dne 12. listopadu 1999

Datum a podpis ředitele stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 16. listopadu 1999

Razítko

Ředitel školského zařízení	Podpis
Přemysl Smrž	Smrž v. r.

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školského zařízení dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují činnost ústavu a průběh výchovně-vzdělávacího procesu
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo č. j. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Mělník	3. prosince 1999	093 261/99-5060
Zřizovatel	3. prosince 1999	093 262/99-5060

Připomínky ředitele školského zařízení

Datum	Č. j. jednacího protokolu ČŠI	Text
29. 11. 1999	254/99	Doručeny připomínky k insp. zprávě